

ספר הכוזרי:

מאמר שלישי

מאת: יהודה הלוי¹

לא. אמר החבר: מבלי ספק שהיה שמור בלבבות בפתחא והקמץ והשבר והנטיה והשוא והטעמים. בלב הכהנים מפני צרכם לעבודה ולהורות את בני ישראל, ובלב המלכים מפני שנצטוו: 'והיתה עמו וקרא בו כל-ימי חייו', ובלב השופטים מפני צרכם אליהם בדינים, ובלב הסנהדרין מפני צרכם אליהם במה שפיתבו: ושמתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם, ובלב החסידים כדי לקבל שָׁכר, ובלב אנשי החנף להתגדר בהם. ושמו שבעת המלכים והטעמים אותות לתכונות ההם אשר העתיקום בקבלה ממשה. ומה תחשב על אלה אשר תקנו המקרא בפסוקים ותחלה, אחר כן בנקוד, ואחר כן בטעמים, ואחר כן במסורת על שמירת המלא והחסר, עד אשר מנו אותיותיה ובררו כי ון דגחון חצי התורה, ושמירת כל נכרי מקמץ ופתח וצירי וסגול יוצא מן ההקשה. התראה שמעשיהם בזה לריק ולבטלה, או השתדלות בדבר חובה.

לב. אמר הכוזרי: אבל, השתדלות בדבר חובה, עם שמירת התורה שלא יהיה דרך לשנותה, עם החכמה המפלאה, כי נראה מקביעות הנקוד והטעמים סדר שלא יהיה אלא מחכמה נעזרת, איננה מערה חכמתנו בשום פנים, ולא יתכן שהיה מקבל אצל ההמון אלא מרבים רצויים או מיחיד רצוי, ולא יתכן שיקבל ההמון מיחיד אלא אם יהיה נביא או נעזר בענין האלהי, כי החכם שאיננו נעזר, טוען מי שהוא קרוב לו בחכמתו שיעשה כמעשהו.

לג. אמר החבר: אם כן, הקבלה – אנחנו והקראים חִיבין בה, וכל מי שיודה כי התורה הזאת הנמצאת, הנקראת על התכונה הזאת, היא תורת משה.

לד. אמר הכוזרי: כן אומרים הקראים, אבל אחר שמצאו התורה שלמה אינם צריכים אל הקבלה.

לה. אמר החבר: והנה זה ספר משה הפשוט הצרכנו במלותיו ובדבור בו אל כמה פתות מן הקבלה, מן הנקוד, ומטעם, ומפסוק, וממסורת; על אחת כמה וכמה אנו צריכים בעניניו, כי הענין רחב מן המלות. התראה כאשר אמר להם: החדש הזה לכם ראש חדשים, על הדמיון, לא נסתפק העם אם רצה לומר: חדשי המצרים שהיו ביניהם, או חדשי הכשדים שהיו עם אברהם באור כשדים, או רצה חדשי השמש, או חדשי הירח, או שני הירח בתחבולות יסכימם עם שני השמש, כאשר בחכמת העבור. הייתי רוצה ששיבוני הקראים תשובה מספקת על זה והדומה לו, ואשוב לדעתם, כי רצוני להשתדל ושישיבוני תשובה מספקת כאשר אשאלם על מה שיתיר החי לאכל, ומה ענין הזביחה, ושמה היא נחירה או הרג כאשר יזדמן, ולמה נאסרו זבחי גוים, ומה הוא שיש בין זבח והפשוטו

¹ תרגום: יהודה אבן תיבון (מערבית)

ושָׁאֵר מְלֹאכְתּוֹ, וְהֵייתִי רוֹצֶה שְׂיִבָּאֵר לִי הַחֲלֵב הָאֲסוּר, וְהוּא דְבַק עִם הַמֵּתֵר
בְּמַעֲמִים וְהַקִּיבָה, וְזוֹלַת זֶה מִנְקוּר הַבָּשָׂר, וְשְׂיִמְסֹר אֵלַי הַגֹּדֵר שְׁבִין הַמֵּתֵר
וְהָאֲסוּר, כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֲלוּף בּוֹ עִם חֲבֵרוֹ, וְכֵן הָאֵלִיָּה הָאֲסוּרָה אֶצְלָם, הֵיֵשׁ לָהּ
גֹּדֵר? וְשָׂמָּה הָאֲחָד יִסִּיר קֶצֶת הַזֵּנֵב וְאֲחָד יִסִּיר הַכֶּף כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְהֵייתִי רוֹצֶה
שְׂיִבָּאֵר לִי הָעוֹף הַטְּהוֹר מִן הַטְּמֵא, זוֹלַת הַמְּפֹרָסִים, רְצוֹנִי לֹאמֹר: בְּן־יוֹנָה אוֹ
תוֹר, וּמֵאִין הוּא אוֹמֵר שְׂאִין הַתְּרַנְגְּלֵת וְהַאֲזֵז וְהַקּוֹרָא וְאֶלְבְּרַכְיָה מֵהַטְּמֵאִים.
וְהֵייתִי רוֹצֶה שְׂיִתֵּן לִי גְבוּל 'אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ' בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אִם הוּא בֵּיתוֹ אוֹ
חֲצֵרוֹ אוֹ רְשׁוּתוֹ, אִם יִהְיֶה לוֹ חֲצָרִים רַבִּים, אוֹ מְבוֹאוֹ, אוֹ שְׂכוּנָתוֹ, אוֹ מְדִינָתוֹ, אוֹ
מִגְרֵשׁ עִירוֹ, אַחֵר שֶׁתַּבַּת 'מְקוֹם' סוֹבְלֵת זֶה וְיוֹתֵר מִזֶּה. וְהֵייתִי רוֹצֶה שְׂיִרְאֶה לִי
גֹּדֵר הַמְּלֹאכָה הָאֲסוּרָה בַּשַּׁבָּת, וּמָה הוּא הַמוֹנַע מֵהַקְּלָמוֹס וְהַקְּסֵת לְהַגִּיָּה
הַתּוֹרָה, וְהַמֵּתִיר לוֹ לְטַלְטֵל הַסֶּפֶר הַגְּדוֹל וְהַשְּׁלֶחַן וְשָׁאֵר הַמַּאֲכָלִים וְסֻעֵדַת
הָאוֹרְחִים, וְלִטְרַח בְּכָל מָה שְׂיִטְרַח הָאָדָם לְאוֹרְחָיו, וְהֵם בְּמִנוּחָה וְהוּא בִּיגִיעָה,
וְיוֹתֵר מִזֶּה עֲבָדִיו וְנָשָׂיו, וְכִבְרַת נְאֻמָּה: לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ כְּמוֹךָ. וְלָמָּה
נֶאֱסָרָה רְכִיבַת בַּהֲמוֹת הַגּוֹיִים בַּשַּׁבָּת, וְלָמָּה זֶה נֶאֱסָרָה הַסְּחוּרָה. וְהֵייתִי רוֹצֶה
שְׂיִדִין בֵּין שְׁנֵי בְעָלֵי דִינֵין מְסֻדָּר 'וְאֵלֶּה הַמְּשֻׁפְּטִים' וְכִי תֵצֵא. וְהַפְּשׁוּט שֶׁבַתּוֹרָה
הוּא סְתוּם, כָּל שֶׁכֵּן הַסְּתוּם, כִּי לֹא הָיוּ סוֹמְפְּטִים אֶלָּא עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְעַל פִּיהָ.
וְהֵייתִי רוֹצֶה שְׂאִרְאֶה דִינָיו וּמְשֻׁפְּטָיו בְּכָל הַיְרֻשׁוֹת מִפְּרֻשֵׁת בְּנוֹת צֶלְפָּחֵד, אוֹ
אֵיכוֹת הַמִּילָה וְהַצִּיצִית וְהַסֶּכֶה. וְיִבָּאֵר לִי מֵאִין הוּא חַיֵּב בַּתְּפִלָּה לְאֵל. וּמֵאִין הוּא
מֵאִמֵּן שְׂיֵשׁ בֵּית מוֹעֵד לְכָל חַי וְגָמוּל וְעֹנֵשׁ אַחֵר הַמֵּיתָה. וְאִיךָ הֵם דְּנִין בְּמִצְוֹת
הַדּוֹחוֹת זֹאת זֹאת, כְּמִילָה עִם הַשַּׁבָּת וְהַפֶּסַח עִם הַשַּׁבָּת, מִי נִדְּחָה מִפְּנֵי מִי,
וְזוֹלַת זֶה מִמָּה שְׂיִאָרָךְ סְפוּר כְּלָלִיו כָּל שֶׁכֵּן פְּרֻטִיו. הַשְּׂמֵעֵת, מֶלֶךְ כּוֹזֵר, עַל חֲבוּר
לְקִרְאִים בְּדָבָר מִמָּה שֶׁזְּכַרְתִּי לָךְ, בְּסֻמָּךְ אוֹ בְּקִבְלָה, שְׂאִין בּוֹ בִּינֵיהֶם מַחֲלָקַת,
מִמְסַרְת אוֹ מִנְקוּד אוֹ מִטְעָמִים אוֹ מֵאֲסוּר וְהֵתֵר אוֹ מְדִינִין.